

СТАНОВИЩЕ

от доц. дпн Елизавета Капинова, член на научното жури,
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

на **Аглая Георгиева Маврова**

за дисертация на тема: **„Формиране на межкултурна компетентност в
обучението по руски език”**

(с научен ръководител доц. д-р А. Радкова)

Актуалността и навременността на избраната тема на дисертацията на Аглая Георгиева Маврова отразяват тенденциите в развитието на съвременното общество, които се базират на процесите на интеграция, глобализация и разширяване на сферите на межкултурно взаимодействие.

В методиката на чуждоезиковото обучение най-малко са изследвани проблемите, свързани с формиране и развитие на межкултурната компетентност, основа на която е културната идентичност, разделяща представители на всички култури на „свои” и „чужди”. Взаимодействието между културите поражда необходимостта да бъдат преосмислени межкултурните контакти, както и собствената културна идентичност въз основа на идеите за межкултурна толерантност и адекватно възприемане на културните отличия. В процеса на подобно общуване често възникват пречки, казуси и неадекватно поведение, обусловени от езиковата бариера, отличията в мирогледа и културните разлики. Подобна ситуация изисква формиране на межкултурна компетентност още в ученическа възраст, за да подпомогне бъдещите граждани на страната да придобият универсални модели на поведение с цел успешно интегриране и ефективно взаимодействие. Ето защо предложеното за становище научно изследване е важно, актуално и ценно за развитието на методика на чуждоезиковото обучение като цяло и за методика на обучението по руски език в частност.

Дисертационният текст се състои от увод, три глави, изводи, библиография и приложения. Обемът му е 205 страници, от които 12 са библиография с 129 заглавия. По темата на дисертацията са представени 6 научни публикации. Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния текст и е с обем от 41 страници.

Композиционната схема на представената работа е структурирана добре. В уводната част авторката успешно аргументира и защитава идеята на избраната тема на изследването си. За първи път в методиката на обучението по руски език дисертантката предприема опит да коригира

(както посочва самата тя) „зевовите” между действителното и ставащото чрез интериоризирането на лингвокултурния концепт в учебния предмет „Руски език”, полагайки тази лингвистична категория в лингводидактична перспектива (6 стр.). Коректно и убедително са описани обектът, предметът и хипотезата на изследването, както и посочените цели, задачи и изследователски процедури (7-9 стр.).

Същинската част на труда започва с първата глава - „**Теоретични аспекти на възникване на межкултурна компетентност**” (10-93 стр.), в която авторката пълно и в същото време дозирано представя проучените от нея теоретични аспекти на възникване на межкултурната компетентност. Въз основа на социалните и лингвистични аспекти на понятието дисертантката прави собствени интерпретации на ключовите понятия **култура, межкултурна комуникация, межкултурна компетентност**. Понятието „култура” тя представя като система от ценности, които се проявяват в езиковия знак, изграждайки по този начин „картини на света”. Методическите аспекти на възникване на межкултурната компетентност са разгледани през призмата на социокултурните и образователни специфики в обучението по руски език в българското училище, а също така и чрез реконструиране на „мястото” на културата в методическите подходи. Следва да бъде отбелязана професионалната информираност на авторката и умението ѝ да интерпретира научни парадигми в рамките на изследователските задачи.

Втора глава - „**Проект за формиране на межкултурна компетентност в обучението по руски език за ученици от гимназиалния етап на средната образователна степен**” (94-144 стр.), е разделена на две части:

1. Лингвокултурният концепт като теоретична рамка за построяване на проекта.

2. Лингвокултурна макрорамка на проекта.

Основавайки се на теорията на лингвокултурния концепт, авторката на дисертационния текст намира образователните ресурси на категорията, залагащи концептуалните основи на проект с межкултурна насоченост, предназначен за обучението на ученици от гимназиалния курс в българското училище. От методическа гледна точка много добре е разработена **лингвокултурната макрорамка на проекта** (втора част на втората глава), дефинирана като **технология**, обезпечаваща продуктивно изучаване на концептите от руската и българската лингвокултура в **съпоставителен план**. Приносът на втора глава се състои в разработената **технология**, която включва: цели и задачи на лингвокултурната макрорамка; ресурси за учебно съдържание; система от принципи и методи на межкултурно учене. Предложената технология обезпечава

продуктивно изучаване на концептите от руската и българската лингвокултура в **съпоставителен план**, което е много важно и ценно за образователния процес и методиката на обучението по чужд език.

Съдържанието на третата глава - „**Лингвокултурна микрорамка на проекта - един сценарий**” (145-187 стр.), е разделено на три части. В тази глава дисертантката предлага **модел** за формиране на междукултурна компетентност в обучението по руски език, който нарича **лингвокултурен сценарий**. **Лингвокултурният сценарий** се възприема от нея като комплекс от дидактически процедури, насочени към експлицирането на определена лингвокултурологична структура, модел на фрагмент от действителността, която е белязана етнокултурно. Ценността на предложената разработка е в личностноориентирания подход към всеки участник (ученик) в образователния процес, който е и активна фигура в него. Лингвокултурният сценарий се реализира с помощта на **субконцептите „Масленица”/ „Сирни заговезни”**, в които дисертантката интегрира заложените аспекти на междукултурната компетентност.

Приемам посочените от дисертантката приноси в дисертационния текст, но би трябвало те да са групирани в научни, научно-приложни и учебно-методически. Словосъчетанието „приноси моменти” не звучи убедително, но това е субективното ми мнение.

По отношение на представената библиография, която безспорно е достатъчно актуална и е по темата на дисертацията на Аглая Маврова, считам, че авторите, изписани с латиница, трябва да бъдат посочени след авторите, изписани с кирилица, което отговаря на стандартните изисквания.

В заключение: дисертационният труд на **Аглая Георгиева Маврова** е безспорно приносен, в достатъчна степен оригинален и убедително защитава идеите, до които достига. Давам **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка на представения дисертационния текст и въз основа на това твърдо подкрепям мнението на **Аглая Георгиева Маврова** да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор”.

06.08.2013 г.

доц. дпн Елизавета Капинова